

Ograničenja slobodnog kretanja kapitala koja se odnose na poduzeća koja djeluju na tržištima električne energije i prirodnog plina mogu biti u skladu s europskim pravom

U ovom smislu, cilj održanja nenarušenog tržišnog natjecanja kako bi se zaštitili potrošači i cilj osiguranja opskrbe energijom predstavljaju važne razloge u općem interesu

U skladu s direktivama iz 2003. pravo Unije koje se odnosi na unutarnje tržište električne energije i prirodnog plina ima za cilj osigurati otvoreno i transparentno tržište, nediskriminacijski i transparentan pristup mreži operatora distribucijskog sustava, kao i ravnopravno tržišno natjecanje.¹

Prema nedavnom zakonodavstvu Kraljevine Nizozemske, privatni investitor ne može steći ili biti vlasnik dionica, odnosno imati vlasničke udjele u kapitalu operatora distribucijskog sustava električne energije ili plina na nizozemskom području („zabrana privatizacije“). Nadalje, zabranjena je povezanost između vlasništva i kontrole između, s jedne strane, trgovačkih društava grupe kojoj pripada takav operator, te s druge strane, trgovačkih društava koja su dio grupe kojoj pripada poduzeće koje proizvodi, opskrbljuje ili se bavi trgovinom električne energije ili plina na nizozemskom području („zabrana grupe“). Naposljetku, nacionalno pravo jednako tako zabranjuje obavljanje poslova ili djelatnosti koje bi mogle štetiti upravljanju mrežom o kojoj je riječ, od strane takvog operatora i grupe kojoj pripada.

U vrijeme donošenja tih odredaba, Essent, Eneco i Delta bili su vertikalno integrirana poduzeća koja su se bavila proizvodnjom, opskrbom i/ili trgovinom električnom energijom i/ili plinom na nizozemskom području, kao i upravljanjem i pogonom distribucijskih sustava električne energije ili plina na tom istom području.

Nakon donošenja nacionalnih odredaba kojima je uvedena zabrana privatizacije, grupe i djelatnosti koje mogu štetiti upravljanju mrežom, trgovačko društvo Essent NV podijeljeno je 1. srpnja 2009. na dva zasebna trgovačka društva, i to s jedne strane na Enexis Holding NV, čiji se predmet poslovanja sastoji od upravljanja distribucijskom mrežom plina i električne energije na nizozemskom području i čije su sve dionice bile u vlasništvu tijela javnih vlasti, i s druge strane na Essent NV, čiji se predmet poslovanja sastoji u proizvodnji, opskrbi i trgovanju električnom energijom i plinom. RWE AG, društvo kći njemačke grupe specijalizirane za energetske sektor, kupilo je posljednje navedeno trgovačko društvo. Eneco Holding NV i Delta NV nisu podijeljeni, ali su odredili svoja društva kćeri Stedin Netbeheer BV i Delta Netwerkbedrijf BV kao operatore distribucijskih mreža na tom području.

U tom smislu, Essent, Eneco i Delta pokrenuli su postupak pred nacionalnim sudovima, tvrdeći da nacionalne odredbe nisu u skladu sa slobodnim kretanjem kapitala. Hoge Raad der Nederlanden (Kasacijski sud, Kraljevina Nizozemska), koji je postupak vodio u zadnjem stupnju, odlučio je uputiti Sudu to pitanje.

¹ Direktiva 2003/54/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2003. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i stavljanju van snage Direktive 96/92/EZ (SL L 176., str. 37.) i Direktiva 2003/55/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2003. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište prirodnog plina i stavljanju izvan snage Direktive 98/30/EZ (SL L 176., str. 57.).

On prvenstveno tvrdi da zabrana privatizacije – koja znači da niti jedan privatni investitor ne može steći dionice ili vlasničke udjele u kapitalu operatora distribucijskog sustava električne energije ili plina koji djeluje na nizozemskom području – ulazi u polje primjene članka 345. UFEU-a, koji izražava načelo neutralnosti ugovora u odnosu na sustav vlasništva u državama članicama, i prema kojem države članice mogu legitimno slijediti cilj koji se sastoji od uspostavljanja ili održanja sustava javnog vlasništva u odnosu na određena poduzeća.

Međutim, učinak članka 345. UFEU-a nije izuzeti sustav vlasništva koji postoji u državama članicama iz temeljnih pravila UFEU-a, i to osobito iz pravila o nediskriminaciji, slobodi poslovnog nastana i slobodi kretanja kapitala. Sud je stoga utvrdio da zabrana privatizacije, u pogledu svojih učinaka, predstavlja prepreku slobodnom kretanju kapitala.

Razlozi na kojima se temelji izbor sustava vlasništva koji usvoji nacionalno pravo mogu se uzeti u obzir kao elementi kojima bi se mogla opravdati ograničenja slobodnom kretanju kapitala. Sud koji je uputio zahtjev dužan je izvršiti takvo ispitivanje.

U odnosu na zabrane grupe i djelatnosti koje mogu štetiti upravljanju mrežom, Sud je utvrdio da one jednako tako predstavljaju prepreke slobodnom kretanju kapitala koje moraju biti opravdane. U tom smislu Sud navodi da su ciljevi borbe protiv unakrsnog financiranja u širem smislu, u što je uključena i razmjena strateških informacija, kako bi se osigurala transparentnost na tržištu električne energije i plina i kako bi se spriječilo narušavanje tržišnog natjecanja, na koje se sud koji je uputio zahtjev poziva u svom pitanju, usmjereni osiguranju nenarušenog tržišnog natjecanja na tržištu proizvodnje, opskrbe i trgovine električnom energijom i plinom. Cilj borbe protiv unakrsnog financiranja nastoji, među ostalim, osigurati dostatno ulaganje u sustave distribucije električne energije i plina.

Prema stajalištu Suda, nacionalne mjere o kojima je riječ slijede važne razloge u općem interesu. Naime, cilj nenarušenog tržišnog natjecanja jednako tako slijedi i UFEU i to kako bi, naposljetku, zaštitio potrošače. Prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, zaštita potrošača među ostalim predstavlja važan razlog u općem interesu.

Sud je nadalje istaknuo da cilj osiguranja dostatnog ulaganja u sustave distribucije električne energije i plina osobito teži zaštiti sigurnost opskrbe energijom, a taj cilj je Sud također, priznao kao važan razlog u općem interesu.

Naposljetku, zabrane grupe i djelatnosti koje bi mogle štetiti upravljanju mrežom uvedene su nizozemskim zakonom koji je prije svega izmijenio nacionalne odredbe koje su donesene kako bi se prenijelo direktive iz 2003. Iako ove zabrane nisu određene predmetnim direktivama, Kraljevina Nizozemska je uvođenjem ovih mjera, slijedila ciljeve direktiva iz 2003.

Stoga se ciljevima koje navodi sud koji je uputio zahtjev mogu u načelu, kao važnim razlozima u općem interesu, opravdati utvrđene prepreke temeljnim slobodama.

Sud međutim podsjeća da prepreke o kojima je riječ moraju biti prikladne za ostvarenje željenih ciljeva, i da ne smiju nadilaziti ono što je nužno za ostvarivanje tih ciljeva, a što je dužan provjeriti sud koji je uputio zahtjev.

NAPOMENA: Zahtjev za prethodnu odluku dopušta sudovima država članica da u okviru spora koji se pred njima vodi upute pitanje Sudu vezano uz tumačenje prava Unije ili valjanost akta Unije. Sud ne rješava spor pred nacionalnim sudom. Nacionalni sud mora sam odlučiti o predmetu u skladu s odlukom Suda. Ova odluka isto tako obvezuje sve ostale nacionalne sudove koji bi vodili postupak o istom pitanju.

Neslužbeni dokument za medije koji ne obvezuje Sud.

[Cjelovit tekst](#) presude objavljuje se na stranici CURIA na dan objave.

Osoba za kontakt: Iliana Paliova ☎ (+352) 4303 3708

Snimke svečane sjednice nalaze se na „[Europe by Satellite](#)“ ☎ (+32) 2 2964106